

CCINQ CVIJF CFIVE LIONEL MAES ALEXANDRE LAVET

De readymade van Marcel Duchamp (het tentoonstellen van eenvoudige, alledaagse voorwerpen om de artistieke productie te ontheiligen) hebben niet alleen een nieuwe definitie van artistiek werk opgeleverd, los van arbeid, maar zich ook verzet tegen de onderwerping van de kunstenaar en de indringing van het kapitalisme in de hedendaagse kunst. Door koppig te weigeren als werknemer of als kunstenaar te werken, worden bepaalde functies en rollen aan de kant gezet; door de machtsmechanismen van de consumptiemaatschappij te weigeren wordt ook de verplichting tot productiviteit afgewezen.

"John Cage pochte dat hij stilte in de muziek heeft gebracht, ikzelf vier de luiheid in de kunst." – M.D.

Arbeid - zowel als onderwerp en als drijvende kracht - is altijd al alomtegenwoordig geweest in de kunst: zo zijn er de jachtaferelen op grotschilderingen, de middeleeuwse werkkalenders op het platteland en de ijver van de Egyptische arbeiders. We kunnen ook Vermeer en zijn humanistische figuren noemen, Millet en zijn genre-taferelen waarin de boerenactiviteit wordt verheerlijkt, de strijkers van Degas, de bouwvakkers van Fernand Léger of de arbeiders op de foto's van August Sander.

Het werk als motief verdwijnt pas met de opkomst van de abstractie en blijft alleen zichtbaar wanneer de prestatie van de kunstenaar wordt gevierd. Vandaag de dag is er een zekere afwezigheid van arbeid in de beeldende kunst, terwijl het nog vaak aan bod komt in de film of de literatuur.

Alexandre Lavet wil niet dat zijn installatie bij CCINQ als "werk" wordt beschouwd. Hij acht het niet als een object dat gekocht kan worden, maar eerder als een obstakel, een hindernis.

De titel van de installatie is ontleend aan de beroemde zin van Herman Melville, "I would prefer not to" die uit de mond van Bartleby klinkt, de hoofdpersoon uit de gelijknamige roman van 1853. In het verhaal zorgt deze beruchte uitspraak ervoor dat Bartleby's werkgever hem niets meer vraagt, een illustratie van een strategie van afzien. In tegenstelling tot direct conflict is de figuur van Melville een inspiratie geweest voor veel anti-machtstheoretici die deze strategie van afzien niet langer als een eenvoudige uitwijking beschouwen, maar als een nieuwe vorm van strijd.

Door middel van een dualistisch voorstel, en tegen de gebruikelijke verwachtingen in, confronteert Alexandre Lavet het dogma waarbij de kunstenaar de tentoonstellingsruimte hoort toe te eigenen. Aan de ene kant zien we een schijnbare weigering om een kunstwerk te maken, en aan de andere kant ontbloot zich een fysieke vorm die suggereert dat rust en uitstel wel degelijk creativiteit opwekken.

Volgens een artikel dat in januari in *Le Monde*¹ verscheen, hebben in 2021 meer dan 38 miljoen Amerikanen hun baan opgezegd. Sinds het begin van de wereldwijde Covid-19-pandemie hebben de Verenigde Staten een ongekende piek van ontslagnemingen ervaren. Deze massale uitredingen zouden een "informele algemene staking" zijn tegen de onzekerheid van de Amerikaanse arbeidsmarkt. Deze trend, ookwel "The Great Resignation" genoemd, ligt aan de basis van talrijke TikTok-video's, waarin internetgebruikers hun vertrek filmen. Hieruit blijkt een sterk verlangen naar vrijheid, wellicht na lockdown overpeinzingen over het leven en een nieuw besef dat werk niet met geluk rijmt. Deze "video performances" tonen de wens om een einde te maken aan de onderdanigheid van werk en de eigen tijd weer in eigen handen te nemen.

All Work And No Play, de titel van Lionel Maes' installatie bij CCINQ, verwijst naar het Amerikaanse spreekwoord "All work and no play makes Jack a dull boy", een zin die ook telkens weer terugkomt in het onvoltooide manuscript van Jack Torrance, de huiveringwekkende protagonist in Stanley Kubrick's film *The Shining*. Voor deze installatie heeft Lionel Maes een desktop printer aangesloten op een single-board computer met alle nieuwsberichten van de Belga agency van de laatste twee jaar. In tegenstelling tot een continue, real-time uitzending, gebruikt de installatie een bron die in de tijd beperkt is, en die dateert van twee jaar voor de aanvang van de tentoonstelling.

De machine maakt een zeer beperkte selectie uit alle zendingen en drukt alleen de zinnen af waarin het woord "werk" voorkomt, zodat het vierletterwoord een centraal element wordt en alle gebruiksmogelijkheden ervan

worden blootgelegd.

Als het gebruik van een woord de betekenis ervan kan veranderen, dan worden hier de vele betekenissen van "werk" onthuld. De installatie functioneert als een soort "scrivener-machine" die een waargenomen tijd en context reproduceert door het prisma van één woord. Vanzelfsprekend viel twee jaar voor het begin van deze tentoonstelling precies samen met het begin van de wereldwijde Covid-19 pandemie.

In deze nieuwe tentoonstelling in CCINQ vangen we een glimp op van een steeds meer afwezige aanwezigheid in de wereld. Een ontsnapping, benadrukt door de titels van de installatie die aan de fictie werden ontleend. Er is een gevoel van ontkoppeling, een manifestatie van het Neutrale zoals Barthes die opvatte, een verlangen naar de "opschorting van bevelen, wetten, dagvaardingen, arroganties, terrorismen, aanmaningen, de wil om te bezitten ».

De woorden van Marcel Duchamp zijn vandaag nog steeds relevant. Desondanks wordt een kunstwerk al te vaak begrepen als een materieel object, gekenmerkt door de koppeling tussen arbeid en waarde. De installaties van Lavet en Maes tonen een alternatieve definitie van artistiek werk: het gesprek rond het werk wordt een integraal deel van het werk zelf, het werk is een ontmoeting, het werk is taal. Natuurlijk stellen deze installaties de werkelijkheid en de maatschappij in vraag, maar ze zijn vooral een houding die de binaire structuur van het discours (waardoor betekenis zich gewoonlijk manifesteert) ongedaan wil maken. Ze verijdelen deze tegenstelling om nieuwe manieren te vinden om de tijd te bewonen.

¹"L'immense vague de départs dans les entreprises américaines bouleverse le marché du travail", Le Monde, 25 januari 2022

Lionel Maes
All work and no play, 2017
www.lionelmaes.com

Alexandre Lavet
I would prefer not to, 2017
www.alexandrelavet.fr

19.02.2022 - 02.04.2022

Bezoeken op afspraak
Rue Marché aux Herbes 116 B-1000 Brussel

CCINQ is een ruimte zonder winsttoegmerk, geïnitieerd door C12, onder leiding van Patrick Carpentier.

Foto's van de tentoonstellingen: Miguel Rózpide

Vertaling: Blurbs
www.blurbs.be

Met dank aan Guillaume Bleret

CCINQ wordt gesteund door de Fédération Wallonie-Bruxelles
Met dank aan Duvel en Fritz-Kola

ccinqspace.com - hello@ccinqspace.com - [instagram.com/ccinqbrussels](https://www.instagram.com/ccinqbrussels)